

FIGYELŐ

LEVÉL – KRITIKA HELYETT

Baka István: *Sztyepan Pehotnij testamentuma*
Jelenkor, Pécs, 1994. 64 oldal, 160 Ft

Budapest, 1994. június 26.

Kedves Pista!

Szekszárdi, szegedi, felemás zoknis felebarátom, társam e korban s körben! Öregem, fogalmam sincs, hol kezdjem és mivel. „*Ha minden széthull benned kívüled / S vacog a lelked mint egy pirogárus*” – akkor Sztyepan Pehotnijjal. Aki akkor jelent meg a magyar költészetben, amikor az orosz csapatok kivonultak Magyarországról, és nagyon úgy nézett ki, hogy egy időre viszik magukkal Gogolt, Dosztojevszkijt, Blokot, Mandelstamot, Cvetajevát, és a még magyarul ismeretlen Szása Csornijt is, jöllehet egyikük se tankon jött be hozzánk. Jött Sztyepan, ez az istenverte szegény ördög, tisztára emberforma amúgy, s mikor azt mondta: „...születtem egykor / Valamelyik öt éves hajnalán / Hittem sokáig jó egy kedvesebb kor / Száz grammokon kihúzhatom talán...” – az olyan volt, hogy szinte a Baka Pista is mondhatta volna a maga nevében, vagy a mi nevünkben is akár. Ez pedig *nem semmi!* És tegyük még hozzá: Sztyepan Pehotnij – pompás költő. Élvezet olvasni a verseit! De azért olyan nagy verset, amilyen az EGY CSEPP MÉZ, nem írt Sztyepan Pehotnij. Ahhoz Baka István kellett. Ahogyan a TRISZTÁN SEBE és a SZATURNUSZ GYERMEKEI ciklus minden verséhez is.

Fogalmam sincs, hogy lesz valakiből nagy költő, Pista. Neked biztos sokat segítettek a fordítások (főként oroszból; hála Lator László és Pór Judit felkéréseinek), meg a zene, amihez annyira szoros, bizalmas kötelék fűz, és persze, persze a pokolra menés kínjai is. De se a fájdalom, se a többi, se külön-külön, se együttvéve nem garantálják az igazi költészetet. Nincs is arra garancia. Csak versek, vesszorok vannak. Ilyenek: „*Nem mehetek fog-*

lalt minden napom / De hidd el nékem is sajog sebed / Futok hozzád amint lesz alkalom / És akkor akkor meghalok veled”. Meg ilyenek: „*hajósinas vagyok s János Vitéz is / léket kapott hajóm de arra száll / s hátára vesz mindjárt a griffmadár*”.

Nehéz nyár hullámszik körülöttünk, Pista. Ontják a pesti házfalak a hőséget. Gondolom, Szegeden se könnyebb. De azért ne hagyd el magad, öregem! Nem az a legény, aki adja, hanem aki állja. Írjál, írjál!

Sok szeretettel ölel,

Kántor Péter

EGY PÉLDÁZAT

Baka István: EGY CSEPP MÉZ a SZTYEPAN PEHOTNIJ TESTAMENTUMA című kötetből

Baka István új kötete, a SZTYEPAN PEHOTNIJ TESTAMENTUMA az előző két verseskötet (ÉGTÁJAK CÉLKERESZTJÉN, FARKASOK ÓRÁJA) mintájára építkezik, vagyis válogatott és új versekből. „Vadonatúj” ciklus csak egy van benne, a SZATURNUSZ GYERMEKEI; Sztyepan Pehotnij füzeteinek tartalma nagyobb részét ismerős a korábbi kötetekből; szám szerint a három füzet huszonegy verséből tizennégy. Az ÉGTÁJAK CÉLKERESZTJÉN-ben már szereplő AENEAS ÉS DIDO is olyan „stabil” hármasszonett, amely mellé biztosan odatehető a újabban írt hármasszonettek (TRISZTÁN SEBE ciklus).

A válogatott köteteknek általában aktualitásuk van a magyar kiadói gyakorlatban. Az első adódó aktualitás, amikor a pálya derekára ért költőnek összegyűlt egy „java kötetre” való. Így volt ez Bakánál az ÉGTÁJAK CÉLKERESZTJÉN esetében. A FARKASOK ÓRÁJA válogatásánál a megélni kívánt versírókedv oltódott be a megtalált otthon élményével, és Szekszárd, a szülő és élető város kiadta a kö-

tetet. A SZTYEPAN PEHOTNIJ TESTAMENTUMA a szenvedés megtapasztalása, amely egyben az élet mélyebb megélését és megértését is jelenti Baka Istvánnál.

A címadó Pehotnij-vers az új versek közül való. Lendületét az az ellenszenvvé fokozódó idegenségérzet adja, amellyel Pehotnij megtagadja megalázó és kisszerű korát. (Pehotnij figurája sokszor működik szelepként, Baka kiáramoltatja rajta társadalmi csömörét.) A vers kívánságban csúcsosodik ki (ugye, ismerünk hasonló verszárlatot a TÁJKÉP FOHÁSZSZAL című versből), ennek formája végrendelkezés, testamentum, fohász az itt maradóhoz.

A kötet kulcsversének én mégis az EGY CSEPP MÉZ címűt tartom. Sőt ennél többnek: olyan centrális műnek, amely a kötetépítés aktualitásán túl Baka költészetének csúcsa. Annyiban közös a kötetcímadó Pehotnij-verssel, hogy alapszövege szintén a számvető emberé.

Baka verseskötetei jól ötvözött, összezáruló egészek. Azonban annak, hogy egészé zárulnak össze, legfőbb oka az egyes versek zártságában keresendő. Minden verse teljes világot alkot. Baka versenként színültig tölti a formát, formái „teltek”, nem hagyja „nyitva” a művet. Amit a vers elején elkezd, lezárja a végén. Költészetének természete akár egyetlen versből is megrajzolható. Ebben az értelemben fehér holló a mai magyar lírában. Ahogy a szoba kerülő egy csepp méz őrzi a múlt e világi létet, úgy őrzi Baka a részben az egészet.

Az EGY CSEPP MÉZ a SZATURNUSZ GYERMEKEI ciklusba ágyazódik. Már a FARKASOK ÓRÁJÁ-ban volt egy hasonló gasztrikus, gyomorhoz kapcsolódó ciklus, AZ APOKALIPSZIS SZAKÁCSKÖNYVÉBŐL. Itt a cikluscímadó vers párhuzama, amely a teremtmény Isten általi felzabálásának és az életnek a hasonlóságán épül – ez a gyomormozgató (fordító) aspektus az általunk vizsgált versben is rezonál. Oly módon, hogy a vers középpontja lesz egy ízeléshez köthető minőség, az „édes”, amely Balassi Bálint *édes hazámja* (BÚCSÚJA HAZÁJÁTÓI.) óta elmozdult egy elvont értelem felé. Baka megtartva elvontságát, elemi (az ízelőbimbókhoz kapcsolódó) jelentését is újra mellérendeli.

A vers mottója a KAZINCZY-KÓDEX-ből va-

ló. Ennek a XVI. századi, magyar nyelvű, kéziratos kódexnek legnépszerűbb írása a Szent Barlám és Jozafát legendája, amely fordítás a latin nyelvű LEGENDA AUREÁ-ból. A legenda érdekessége, hogy Indiából ered, ahol eredeti változatában a megvilágosult királyfiról, Buddháról szólt. Azután került görög nyelvű változat közvetítésével a népszerű LEGENDA AUREÁ-ba.

A történet a keményfejű király, Avennir uralkodásának idején játszódik. Avennir népének körében nagy tábora van már az új tannak, a kereszténységnek, a király azonban még makacsul ragaszkodik ősi istentelen isteneihez; ha ahhoz nincs is hatalma, hogy felszámolja a méctelyt, kisebb szabású keresztényüldözésekbe fog, és az udvarnál keresztény személy erősen nemkívánatos. Képzeljünk hát dühét és elkeseredését, amikor egy hitelesnek tetsző jós megjövendöli, hogy elmentében a királlyal, a fia bizony keresztény lesz. Megható vak igyekezete, amellyel keresztelni akarja a végzetet. Fiának csodálatos palotát épít, és ott neveltetni föl, hermetikusan elzárva a világ gondjai elől, egyfajta ellenremeteségben. Azonban minden kamasznál eljön az idő, amikor elege van a felnevelő otthon zártságából: a királyfi, Jozafát tudni akarja, mi van a palotán túl. Avennir kiengedi a fiát, és megpróbálja a lehetetlent: „*Parancsolá kegyiglen, hogy semmi olly, hogy ki ünéki [Jozafátnak – K. Á.] valaminő szomorúságot tehetne, avagy adhatna, élébe ne bocsáttatnék.*” Jozafát mégis összetalálkozik egy vakkal és egy „*poklossal*”; és utána kérdésre („*Mindön emberekre szállhatnak-e ez kórságok, avagy csak nekikre?*”) hiába tagadó a válasz, a királyfi megrendül. Miután pedig megismerkedik az Öregséggel és a Halállal, a lelke nyitva áll a Nagy Magyarázat befogadására. A Nagy Magyarázatot Szent Barlám hozza, a pusztai remete, aki példázatok segítségével bevilágítja a Jozafát belsejében zavarodottan kavargó sötétet. A megöregedett Avennir különböző bonyodalmak után totális vereséget szenved, saját fiában győzetik le. Érte nem kesereg senki, Jozafát pedig megtérve utána megy öreg, keresztény csábítójának, Szent Barlámnak a pusztába, ahol példás önmegtartóztatásban élnek a megdicsőülésig.

A legenda keletiesen zsúfolt és színes a beleágyazott példázatoktól, amelyek egy, a ke-

resztény Európában később mindinkább idegennek ható gondolkodásmód nyomait örözik. A görögre, majd abból a latinra fordítás idején ez a szemlélet, amely a látható káprázatvilág mélyeséges mély megvetéséből és undorából ágazott szét, még könnyen átplántálható volt, hogy aztán egzotikus, magányos virágként tenyesszen és maradjon fenn.

Az egyik szirma ennek a virágnak A VEREMBE ESETT EMBER példázata, amelynek első mondata az EGY CSEPP MÉZ mottója. A példázatot Szent Barlám mondja el Jozafátnak, aki a világ nyomorúságait megtapasztalva, ifjúi szent elkeseredésében akkor még az élet élehetlenségét konstatálja. A mottó a példázatból csak egy mondatot idéz, a vers az egésztest elmeséli. Tehát Baka egy már meglévő (ismert) történetet mond el újra, egy saját változatot. Mivel pedig a KAZINCZY-KÓDEX-ben szereplő példázat költői erényekkel bír, amely erőt az elmúlt századok megnövelték, amennyiben a számunkra idegenné vált szintaxis és szóválasztás poétikai helyzetbe került – Baka egyfajta költői vetélkedés részesévé lesz. A néma verseny paradoxitása, hogy a két teljesítmény egymásnak mégsem megfeleltethető. Egyik oldalon a névtelen, jámbor, latinból fordító barát, aki az írói színvonallal nem nagyon gondolhatott. Eszköze egy főleg előbeszédként létező magyar nyelv, amely csak nehezen tudta ugyanazt mondani, amit a leírt latin mondatok. A másik oldalon Baka István, akinek nyelvéről és gondolkodásáról az alábbiakban lesz szó.

A vers átértelmezve és átvétítve egyes szám első személybe meséli el a példázatot, amely így belső struktúrájában és értékrendjében átalakul, ugyanakkor a történet szintjén nem változik, egyetlen pont kivételével: a vers verembe esett embere, ellentétben a példázattal, nem ízelheti (még?) meg az egy csepp mézet, igaz, éppen a belső átstrukturálódás miatt az már nem azonos a KAZINCZY-KÓDEX „kisdéd mézével”.

Minden példázatnak van egy (vagy több) nem érzéki jelentése, amely okulásul szolgál, és szervesen kiegészíti a „puszta” történetet. Ezt a magyarázatot, ha mélyebben akarjuk érteni, a vers sem nélkülözheti. Íme: „Az unikornis vad, király, példázza a halált, amely embert mindenkorom íz, avagy követ és igyekezik üet megfognia. Az nagy veröm kegyik ez világ, melly min-

den gonoszságokkal tellyes. Az kisdéd bor kegyék embörnek élete, melly az napba és éjbe való óráknak miattok szönnellen rágattatik, miképpen az fejér és fekele egereknek miattok, és közelget az el-szakadás-hoz, azaz a halálhoz. Az négy mérgös kegyóknak elomlott likok: az négy élető állatokból [elemekből: tűz, víz, föld, levegő – K. Á.] szörzött test, kiknek szertelen vótokból az test napról-napra közelget az el-feslëshöz. Az rettenetös sárkán: pokolnak torka, ki kévään mindönöket meg marnia és emésztenie. Az kisdéd bokornak tetein-valló mézecske: ez világnak hamis gyönyörűsége, kinek miatta embör megcslattatik, hogy az ű veszedelmét ne lát-hassa.”

A Baka István költészetéről szóló irodalomban hosszú passzusok foglalkoznak a költő szerepjátszó hajlamával. Ezek számát növelve fejteném ki, máshonnet indulva és nagyjából oda érkezve, véleményemet akkor, amikor azt mondom, hogy Baka alapvető jellemzője a témaínség. Nem véletlen a heideggeri *szóínség*re való rájátszás, mivel azt gondolom, hogy Baka ínsége, kiszolgáltatottsága is valamennyiben hasonlít Heidegger szituációjára. Baka közvetlenül nem tud beszélni önmagáról, mert benne áll abban, amiről csak máshonnet állva lehetne beszélni. Baka mondata, a másik rigorózus filozófust, Wittgensteint parafrázálva, így hangozhatna: Amiről nem lehet beszélni, arról máshol (máshonnet) kell beszélni. Baka számára amilyen erős tilalom egyfelől, hogy *témaként* nem beszélhet önmagáról, olyan végtelen szabadság másfelől, hogy bármi témája lehet önmagán kívül. Baka témaínsége témabörség. Baka minden témát magához vehet, úgyis csak azok után a témák után nyúl, amelyek, amelyek által megszólalhat a panasz a kifejezhetetlenről: önmagáról. A kifejezhetetlen megjelenési formája az érzések szintjén a gyötirelem. (Erre még később visszatérünk.) Baka témája, mivel rajta kívül van, lehet a másik személy, a nem Baka, vagyis lehet szerep is. Miközben „önmaga valója” csak formaként van jelen: gesztusok, érzések, emlékek, érzetek, képzetek stb. kelléktáráként. Feltehető a kérdés, szükséges feltétele-e egyáltalán a költői talentumnak, hogy saját témát, saját tárgyat hozzon? Baka István példáján úgy látjuk, hogy nem. Elég az erős, minden használható témát magához vonzó, közvetlenül kifejezhetetlen személyiség. Né-

mileg pontosítva a fentieket, meg kell jegyezni ugyanakkor, hogy Bakának is van saját (életrajzilag személyes) témája: a szülőváros, Szekszárd. Ez valószínűleg a költői téma minimuma, hiszen mindenki jön valahonnét, és van valahol (esetleg ugyanott). És hát erős, saját képzetek kísértik Bakát. Méghozzá mennyi! Amelyekhez bármi más tud hasonlítani, mert Baka, a Nagy Láttató úgy mutatja. Példaként nézzük át egyszer, mi minden tűnik úgy a Baka-versekben, mintha gézen át-ütő vér (genny, gennyes vér) volna. Másfelől Baka minden nem emberi jelenséget meg-személyesít vagy személy- (ember-) közelít tesz („*Szálas eső pereg: égi spagetti, / – tála a tész, köd a szósz, / falja csatormanyílás*”; ŐSZI ESŐZÉS), méghozzá nem érintőlegesen, futólag, hanem szabatosan, néha a banalitásig precízen. Ez a jellegzetesség megint csak a szerep-versek felé mutat, amennyiben a jelenségek világát színpadként ábrázolja, amelyen szereplők játszanak.

Baka István tehát A VEREMBE ESETT EMBER példázatához nyúlt témaért. Nem lehet nem észrevenni a párhuzamosságot egy másik magyar költőnek, Babits Mihálynak a gesztusával, aki a JÓNÁS KÖNYVÉ-t mondja el „újra”, akkor már csak *papíron*, miután átesvén a gégeműtéten, elveszti hangját. Annál inkább nem lehet, mivel Bakának tudatos mintául szolgálhatott az EGY CSEPP MÉZ-hez. Számba véve a formai hasonlóságokat, közös az ötödfelés jambus, a nyelvi archaizálás egyes fogásai (pl. tárgyi és célhatározói típusú mellékmondatokban a feltételes mód használata felszólító mód helyett, amely a latin grammatikai szerkezetek hatására ivódott bele a régi magyarba: „*Azt várta csak hogy hullanék élébe*”; a szavak régies alakjainak választása: „*szünetlen*”, „*szegzett reám*”, „*megmenekedtem*”, „*likban*”, „*magosba*”, „*utolszor*” stb.).

Ha az egyébként folyamatos szedésű vers tagolását nézzük, a szakaszok jól elkülöníthetők, maga a cselekmény adja az egységeket. Az első szakasz (1–14. sor) az unikornis elől való menekülést foglalja magába a verembe esésig, a második (15–32. sor) a veremben való még gyötrelmesebb *fennmaradást* a mézcsepp észrevételéig, a harmadik (33–48. sor) a „*mézcsepp által homályosan*” szakasz, amely a méz megkóstolásának kívánságába

torkollik, az utolsó (49–54. sor) pedig az Úr megszólítása és egyben a vers lezárása.

A VEREMBE ESETT EMBER példázata állatok és egy növény által példálózik, amelyeknek Baka nagyjából meghagyja az eredeti jelentését. Baka unikornisa ugyanaz a szelíd, de könyörtelen állat, mint az eredetiben; egy erőteljes, panaszos mondatban lép színre a beszélő gyötretőjeként. Ezt a légies, a közép-korban olyan népszerű állatot Baka legkülönösebb szervénél ragadja meg (vagyis ábrázolja): a szarvánál. A tudományos-vallásos egykori leírásokból tudjuk, hogy ez a szarv a narvál agyarára emlékeztető spirális, ritkábban sima micsoda volt. Bakánál: „*dugóhúzó-csavarodású nyárs*”. És ha már „bejön” a dugóhúzó képze, megkerül a dugó (a menekülő ember), a palack (a lét) és a bor (sötétség) is. Az unikornis itt üldöző, ám máskor, máshol őt is lehet vadászni, méghozzá úgy, hogy csaléteknek egy szüzet kell kitenni, akinek az unikornis az ölébe akarja vetni magát. A szemfüles vadásznak ilyenkor kell közbe-lépnie (mint egy mai bűnügyi filmben a felügyelőnek a gyilkos szatír elfogásakor), megakadályozva az egyszarv általi deflorációt, elfogni a törbe csalt vadat. Mivel pedig a példázatban és a versben az unikornis a halál is, halál és nemi erőszak véres-brutális egysége lebeg a sorok mögött. Baka unikornisa nemcsak szelíd és könyörtelen, de cinikus is, amikor „*játszva üldöz*”, még ha animális létéből adódóan mintegy „*tiszta szívvel*”, mint macska az egeret. De szerepe legalább kettős: üldöz, és mellette felügyeletet tart: a „*friss füvet legelve*” figyel és utána „*új parancsol ad*”.

Baka szép és pontos lélektani megfigyeléssel ábrázolja a verembe végül behulló és ott fennakadó embert, akiben az új helyzet pillanatra reményt ébreszt, mint mindenkiben először, amikor cseberből vederbe kerül. Aztán persze kiderül, hogy a veder sokkal rosszabb a csebernél. Ez a tapasztalat az elviselhetetlenség határáig nő, amikor tényleg fel kell bukkannia valami jobbnak, a Nagy Kárpótlásnak.

A cseberben, vagyis a veremben az állatok (fehér és fekete eger, négy kígyó, sárkány) és a bokor szerepe világos a példázat magyarázatoképpen. Baka jelentésük helyett jelenlétüket árnyalja csak jól választott szavakkal (az

egerek „*rágcsálják változtatva*” a gyökeret, a kígyók „*marposásra készen csúsznak ki*” a „*lik*”-ből, a sárkány elé hulló ember „*a förtellem kövér ebéde*” lenne). Később ott tér vissza rájuk újra, ahol a vers szövetét kell erősebbé szöni korábbi motívumokkal („*Hogy kígyók mérges nyála oltja oltár- / Tüzét szívemnek*”; „*Hogy nappal éjjel... / Nemlét-egérlükába visszabújna*”).

És eljut a történet annak az *egy csepp méz*-nek a megjelenéséig. A KAZINCZY-KÓDEX verembe esett embere látja „*a kisedet mézet le csöpgönnie, s ime, ez bollond embőr el-feledközvéen sok nyavalyákról, kikben vetetvén vala, adá ű magát tellyességgel az kisedet méznek meg-köstolására*”; a Bakáé csak kívánja a méz élvezetét. És e miatt az eltérés miatt a vers belső szerkezeté döntően más lesz, mint a példázaté.

Bakánál az *az egy csepp méz* az élet értelmévé válik, megizlése az élet maradéktalan birtoklásával lesz egyenlő. Pór Judit (*Holmi*, 1993. május) beszél kimerítően Baka erős érzéki szemléletéről, amire itt a gyötrelmek jelenléte mintegy katalizátorként hat.

Ez az *egy csepp méz* azért is különös matéria, mert felcsillan benne valami olyanak a lehetősége, amire eddig nem volt példa Bakánál. Baka költészetére egészében igaz, hogy a panasz az alaphangja. A panasz a világ, a lét alapvető elhibázottságára felel vissza. Különbözőképpen magyarázták Baka tragikus világvéleletét eddig – maga Baka is, nemcsak elemzői, ahogy ez verseiből kiderül. Baka tárgyakat talált szorongásának kifejezéséhez – nem függetlenül a kor hangulatától, szűkebb és tágabb környezetétől. Szilágyi Márton okosan és alaposan síkálja Bakáról a népinek tűnő szutykot („*A Pehotnij-ciklus hatóságos cáfolat arra, hogy Bakánál valamiféle tragikus magyarságszemléletről lenne szó, az Apokalipszis tágasabb jelentése nyilvánvaló*” – *Holmi*, 1993. augusztus), holott nyilvánvaló, hogy tragikus magyarságszemléletről is szó volt Bakánál, és másról is, például Apokalipsziszről. Utólag láthatjuk, hogy mindig *valami helyell*. Baka panaszja soha nem volt általános, mert akkor ábrázolhatatlan lett volna, de mindig volt olyan grandiózus és vigasztalhatatlan, hogy a tárgy eltörpüljön mellette.

Abban az *egy csepp méz*-ben a vigasz csillan fel. Átala felejt el a verembe esett ember minden gyötrelmét, ahogy az kétszer is elmondatik a versben, először vágásszerűen,

hirtelen (35–36. sor), másodszor egy felfokozott tempójú rész után (45. sor).

A mézcsepp és a verembe esett ember egymáshoz való viszonyát vagy inkább *elhelyezkedését* olyastéle groteszkséggel és rejtett humorral ábrázolja Baka (46–48. sor), amilyenel Babits is dolgozik a JÓNÁS KÖNYVÉ-ben, például Jónás cetben töltött idejéről írva. Az Úrhoz intézett, felcsattanó kérelem (49. sor) öntudata pedig akár a Jónásé is lehetne.

Ez az „Úr” szokatlan „teremtmény” Bakánál. Már az, hogy nem Istennek van titulálva, jelent valamit, mivel Baka már annyiféleképpen és olyan „durván” jelenítette meg Istent (patkány, bika, vaddisznó stb.), hogy ez utóbbi elnevezés rosszízűvé lett. Korábban Baka kozmikus személyiségéhez talált társat a közönyös és tehetetlen Istenben; itt valódi, hatalommal bíró *Úrként* látatja maga fölött, akinek lehetősége van kiteljesíteni vagy csonkán hagyni az ember életét. A *csimpaszkodó csepp* lecsöppenése azonos az Úr által adható megvilágosodással, amelynek fényében a verembe, az életbe esett ember meglátja, hogy az élet valódi lényege az elmúlásában van. Ha pedig valóban meglátta, egy lesz az élettel: él. Az élet maradéktalan birtoklásával összevetve éri csak meg a kárhozát, mondja Baka – hasonlíthatatlanul szebben és többértelműbben, mint itt most én.

Kun Árpád

JÓL SZERETNI

Lator László: *Szigettenger*
Európa, 1993. 350 oldal, 300 Ft

Egy kritikákat és elemzéseket összefogó kötetet talán kisebb hajlandósággal vesz kezébe a nem szakmabeli (és a szakmabeli) olvasó, mint egy regényt vagy akár egy irodalomtörténeti művet, amely „kerek egésznek” tűnik. Pedig nem érdemes úgy olvasni ezt a könyvet, Lator László tanulmánykötetét, mintha pusztán egy jelentős költői, műfordítói és tanári pálya hulladékanyagairól volna szó, amelyeket címmel ellátott dobozba zárt és afféle tiszteletkőr gyanánt kiadott a kiadó